

ثالثاً: الخمس يكون في الفائض عن الحاجة

سؤم:

خمس در مقدار افزون بر نیاز است.

كل ما يملكه الإنسان من مال فائض وزائد عن حاجته يجب فيه الخمس، وليس فيما يسد الحاجة خمس، فإذا كان يملك بيتاً واحداً فليس فيه خمس، ولا في أثاثه المستعمل من فرش وأدوات منزلية وأجهزة كهربائية وما شابه ذلك، ولا في اللباس الذي تم استعماله، ولا في السيارة الخاصة التي يحتاجها للتنقل، ولا في مصدر الرزق الذي يسد الحاجة فقط دون فائض. أما إذا كان يملك بيتاً غيره أو أرضاً أو سيارة أخرى أو أثاث وغيرها مما لا يحتاجه فيجب تخميسها.

خمس هر مالی که انسان مالکش است و اضافه و افزون بر نیازش باشد واجب خواهد بود و آن مقداری که نیازش را برطرف می کند خمس می ندارد. بنابراین اگر شخصی دارای یک خانه باشد خمس در آن و در اثاثیه استفاده شده آن مثل فرش، وسایل خانگی، تجهیزات الکترونیکی و مانند اینها- نخواهد بود. همچنین به لباسی که استفاده شده و وسیله نقلیه ای که برای رفت و آمد مورد نیازش است خمس تعلق نمی گیرد. منبع درآمدی که فقط نیازش را بدون مازادی برطرف می کند به همین صورت می باشد. اما اگر مالک خانه ای دیگر یا زمین یا ماشینی دیگر یا اثاثیه و سایر موارد باشد که به آنها نیازی نداشته باشد، باید خمس آنها را پردازد.

ثم إن المال الفائض عن الحاجة يخمس مرة واحدة فقط، فإذا بقي كله أو جزء منه إلى السنة التالية لا يخمس مرة أخرى.

به علاوه فقط یک مرتبه خمس مال افزون بر نیاز، پرداخت می شود و اگر تمام آن یا مقداری از آن برای سال دیگر باقی ماند خمسش پرداخت نمی شود.

وأما إذا كان قد ختمه ثم أعطاه لآخر، فهل يجب على المستلم دفع خمسه أيضاً إن لم يستعمله خلال السنة؟

حال اگر خمس مالی را پرداخت کرده سپس آنرا به کسی دیگر داده باشد آیا دریافت کننده نیز باید خمس آنرا در صورتیکه یک سال از آن استفاده نکند- پردازد؟

الجواب: نعم يجب على المستلم أن يخمس مكاسبه سواء كانت مخمسة عند المالك السابق أم لم تكن، فالمخمس لا يخمس مرة أخرى ولكن إن تبدل المالك فهذا أمر جديد لا علاقة له بالسابق.

پاسخ: بله، دریافت کننده باید خمس مواردی که به دست آورده است را پرداخت کند چه مالک

پیشین خمس آنها پرداخت شده باشد، چه پرداخت نشده باشد. به آنچه خمسش پرداخت شده باشد بار دیگر خمس تعلق نمی‌گیرد ولی اگر مالک تغییر کند، مورد جدیدی محسوب شده، ارتباطی به گذشته نخواهد داشت.

وقد يبقى السؤال قائماً بخصوص بعض الموارد من حيث الحاجة والاستعمال التي لا يجب معها الخمس في الشيء المستعمل والمحتاج إليه، أدونها الآن مع بيان حكمها:

پرسش در خصوص برخی موارد از نظر مورد نیاز بودن و استفاده شدن. باقی می‌ماند که در این صورت خمس موارد استفاده شده و مورد نیاز واجب نیست، که اکنون این موارد را همراه با بیان احکامشان مطرح می‌نمایم:

1. هل يكفي استعمال الشيء مرة، كلبس حلي أو لباس أو ما شابه ثم ادخاره، ليتحقق الاستعمال الذي لا يجب معه الخمس في ذلك الشيء؟

۱- آیا یک مرتبه استفاده از شیء مثل پوشیدن لباس یا زیورآلات یا موارد دیگر- سپس کنار گذاشتن آن کفایت می‌کند تا شیء استفاده شده‌ای که مشمول خمس نیست تلقی گردد؟

الجواب: الاستعمال هو الاستعمال الحقيقي وليس للتهرب من الخمس، ولا إشكال في الاستعمال وإن كان مرة واحدة فالمستعمل معفى من الخمس.

پاسخ: منظور از استفاده شدن استفاده واقعی است، نه برای فرار از خمس و اشکالی در مورد استفاده قرار دادن -حتی اگر چه یک مرتبه باشد- وجود ندارد و آن شیء مستعمل از خمس مستثنی خواهد بود.

2. قد يكون الإنسان محتاجاً لشيء كالأغطية والفرش، ولكنه لا يستعمله ليحافظ على نظافته ليستعمل عند مجيء ضيف ونحو ذلك، فهل يجب فيه الخمس عند عدم استعماله خلال السنة؟

۲- ممکن است انسان به چیزی مثل روانداز و فرش احتیاج داشته باشد ولی به منظور تمیز نگه داشتن ممکن است از آن استفاده نکند تا هنگام آمدن میهمان و موارد نظیر آن، مورد استفاده قرار بگیرد. آیا در صورت عدم استفاده آن شیء در طول یک سال خمس در آن واجب می‌گردد؟

الجواب: يجب فيه الخمس إن لم يكن مستعملاً.

پاسخ: اگر استفاده نشده باشد خمسش واجب است.

3. هل هناك فرق بين الأشياء في صدق الاستعمال، فقد يفيض على مؤونة السنة مرة مواد غذائية، وأخرى قد يفيض عنده بقايا أشياء كان قد استعمل بعضها كالعطور والدهون وبعض الكماليات، فهل يجب في الباقي الخمس؟

۳- آیا فرقی بین اشیاء در مصداق استفاده شدن وجود دارد؛ [مثلاً] ممکن است از مایحتاج مواد غذایی سالانه و یا قسمتی از چیزهایی که مقداری از آنها را استفاده کرده است مانند عطرها، روغن‌ها و بعضی از اشیاء لوکس و تجملی-باقی بماند، آیا برای باقی مانده آنها خمس واجب است؟

وثالثة يكون عنده شيء ذا أجزاء متعددة ويستعمل بعضه كما لو كانت دورة كتب أو (سيت) أغراض متعددة، فهل باستعمال جزء منها يصدق الاستعمال عليها جميعاً؟

و مورد سوم اینکه ممکن است شخصی چیزی داشته باشد که اجزای متعددی داشته باشد و قسمتی از آنرا استفاده می‌کند مثلاً مجموعه‌ای از کتاب‌های دوره‌ای یا ست وسایل- آیا با استفاده از قسمتی از آنها، صفت استفاده شدن بر تمام آنها مصداق پیدا می‌کند؟

الجواب: باستعمال بعضه يكون مستعملاً كله.

پاسخ: با استفاده از قسمتی از آن تمام آن چیز استفاده شده تلقی می‌گردد.

4. إذا أعطي إنسان أشياء - كالألبيسة وبعض الأغراض - وكانت مستخدمة (ولم تكن جديدة)، فهل يجب عليه تخميسها؟

۴- اگر اشیاایی که به انسان داده مثل لباس و بعضی وسایل- و این اشیاء استفاده شده باشد (نو نباشد)، آیا پرداخت خمس آنها واجب است؟

الجواب: لا يجب.

پاسخ: واجب نیست.